

Regionledningskontoret
Irina Rehn

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-12-15

RS 2025-1241

Regionstyrelsen

Yttrande över promemorian Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över promemorian Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner (Fi2025/02010).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Region Stockholm yttrar sig på eget initiativ över Finansdepartementets promemoria Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner (Fi2025/02010).

I promemorian föreslås ändringar i tillägget för administration i kostnadsutjämnningen för kommuner inom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet.

Region Stockholm bedömer att de föreslagna ändringarna i tillägget för administration i kostnadsutjämnningen för kommuner inom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet inte har någon påverkan på Region Stockholms verksamhet.

Region Stockholm vill dock lyfta fram viktiga principiella aspekter inför de större förändringar i utjämnningssystemet som regeringen aviserat för 2026. En parlamentarisk kommitté har lämnat omfattande förslag till förändringar i betänkandet Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50). Dessa förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Återkommande förändringar i utjämnningssystemet skapar en betydande ekonomisk osäkerhet för kommuner och regioner. För Region Stockholm och länets kommuner, som är stora nettobetalar till systemet innebär även små justeringar stora ekonomiska effekter. Ett långsiktigt hållbart system

förutsätter stabila regler, legitim fördelning och en konstruktion som inte för över ansvaret för nationella politiska ambitioner på enskilda regioner.

Region Stockholm anser att regeringen bör avstå från att genomföra de omfattande förslag som lämnats av utjämningskommittén och istället initiera en översyn med fokus på ett mer överskådligt och behovsbaserat system. Ett robust system kräver brett politiskt stöd, transparens och stabilitet över tid. Det är ohållbart att utredningarnas slutsats återkommande är att höja kostnaderna för Region Stockholm och länets kommuner för att finansiera nationellt beslutade ambitionshöjningar.

Bakgrund

Region Stockholm yttrar sig på eget initiativ över Finansdepartementets promemoria Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner (Fi2025/02010).

I promemorian föreslås ändringar i tillägget för administration i kostnadsutjämnningen för kommuner inom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. Förslaget innebär att tillägget i högre grad ska gå till de mest glesbefolkade kommunerna, samtidigt som befolkningsmässigt mindre kommuner även i fortsättningen ska få ersättning för merkostnader för administration. Syftet med förslaget är att låta modellen för tillägg för administration i kostnadsutjämnningen även i fortsättningen vara enkel, samtidigt som den inte ska riskera att bidra till en kommunindelning som inte är hållbar på lång sikt.

Tillägg för administration föreslås utgå från en indelning av kommunerna i grupper utifrån folkmängd och invånardistans. I indelningen av kommuner i grupper införs ytterligare en gräns för invånardistans på 700 meter och den nedre gränsen för folkmängd höjs från 8 000 till 10 000 invånare. Vidare föreslås att ersättningsbeloppen ska justeras och anges i 2022 års prisnivå.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm bedömer att de föreslagna ändringarna i tillägget för administration i kostnadsutjämnningen för kommuner inte påverkar Region Stockholms verksamhet. Promemorian är avgränsad och dess förslag är tekniska till sin karaktär.

Region Stockholm vill dock lyfta fram viktiga principiella aspekter inför de större förändringar i utjämnningssystemet som regeringen aviserat för år

2026. En parlamentarisk kommitté har lämnat omfattande förslag till förändringar i betänkandet Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50). Dessa förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Region Stockholm framhöll i sitt yttrande (RS 2024-0660) över betänkandet att ett välfungerande utjämningssystem är centralt för att upprätthålla likvärdiga förutsättningar i hela landet. Samtidigt finns en grundläggande skevhet i dagens ordning där en mycket stor del av finansieringsansvaret faller på en enda region. De föreslagna förändringarna i betänkandet skulle förstärka denna skevhet ytterligare. Region Stockholms samlade kostnad för utjämningen beräknas, enligt kommitténs förslag, öka till omkring tio miljarder kronor årligen år 2029.

Återkommande förändringar i utjämningssystemet skapar en betydande ekonomisk osäkerhet för kommuner och regioner. För Region Stockholm och länets kommuner, som är stora nettobetallare till systemet, innebär även små justeringar stora ekonomiska effekter. Ett långsiktigt hållbart system förutsätter stabila regler, legitim fördelning och en konstruktion som inte för över ansvaret för nationella politiska ambitioner på enskilda regioner.

Region Stockholm anser att regeringen bör avstå från att genomföra de omfattande förslag som lämnats av utjämningskommittén och istället initiera en översyn med fokus på ett mer överskådligt och behovsbaserat system. Ett robust system kräver brett politiskt stöd, transparens och stabilitet över tid. Det är ohållbart att utredningarnas slutsats återkommande är att höja kostnaderna för Region Stockholm och länets kommuner för att finansiera nationellt beslutade ambitionshöjningar.

Ekonomiska konsekvenser

Beslut i enlighet med regiondirektörens tjänsteutlåtande bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Promemorian Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämningen för kommuner (Fi2025/02010)

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-12-15

RS 2025-1241

Beslutsexpediering

1. Finansdepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2025-12-15